

Onnistuneen oppimisprosessin edellytyksiä verkossa

prof. Sanna Järvelä
Oulun yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Koulutusteknologian tutkimusyksikkö

teknologia kehittyy, mutta
ihmisen älykkään
toiminnan mekanismit ja
rajoitukset pysyvät

Yhteisöllisen oppimisen realismi?

(Roschelle & Pea, 1999)

- Teknologian mahdollistamaa yhteisöllisyyttä ylikorostetaan
- Verkkotyöskentely on tekstiperustaista
- Virtuaalisen vuorovaikutuksen ongelmat ja vastavuoroisen ymmärryksen puute
- Motivaatio ja sitoutuminen
- Kaikki yhteisöllinen työskente
- Oppimisympäristöratkaisut?

Kun ei näe kasvokkain eikä kuule –
luuleeko?

Onko virtuaalinen oppiminen
realistista?

Jääkö oppimista jälki?

Yhteisöllinen oppiminen

Tiedon rakentelun taidot

Vastavuoroinen ymmärtäminen

Motivaatio ja sitoutuminen

Yhteisöllinen oppiminen

Collaborative learning

(Dillenbourg, 1999; Baker et al., 1999)

- Opiskelumuoto, jossa kaikilla ryhmän jäsenillä on yhteinen tehtävä ja tavoite ja jossa pyritään jaettujen merkitysten ja yhteisen ymmärryksen rakentamiseen vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa
- Teknologian tuki oppimisen prosessille
- Yhteisen perustan luominen, yhteiset tavoitteet ja niistä neuvottelu on edellytys tulokselliselle yhteistyölle ja tiedon rakentamiselle

Yhteisöllinen oppiminen

- Ei ole itsessään pedagoginen metodi tai psykologinen prosessi – oppiminen ei tapahdu yhteistyön vuoksi, vaan sen takia, että se käynnistää tehokkaita oppimisen mekanismeja!
- kysyminen, selittäminen, argumentointi, palaute, asiantuntijuuden ulottuvuudet, ajattelun mallit, synergia...

Mikä yhteistyössä on vaikeaa?

Miksi spontaani uutta ymmärrystä kehittävä yhteistyö on harvinaista?

Onko virtuaalinen yhteistyö näkyvää?

Onnistuuko yhteistyö?

- Onko aikaa ja tilaa neuvotella ja olla eri mieltä?
- Syntyykö todellista yhteistyötä vai ryhmässä suoritettujen yksilöllisten töiden kokoelma?
- Onko aito tarve tehdä yhteistyötä?
- Miten saada aikaan kognitiivisia – ei sosiaalisia konflikteja
- Yhteisöllisyys ja sitoutuminen?
- Symmetria ja status?

Tiedonrakentelun taidot

Yhteisöllinen oppiminen & verkostoympäristöt

(Järvelä, Hakkarainen, Lehtinen & Lipponen, 1999)

- Kognitiivista taakkaa voi jakaa toisten osallistujien ja teknologian kanssa
- Työvälineet kannustavat ”työskentelemään tiedon kanssa”
- Vahvistusta oppimisen taidoille
 - metakognitio ja oppimisen strategiat

Vastavuoroinen ymmärtäminen

Vuorovaikutus ja vastavuoroisen ymmärryksen käynnistäviä mekanismeja

- Teoriassa:
 - Kognitiivinen konflikti (Piaget)
 - Perspektiivinotto (Selman)
 - Lähikehityksen vyöhyke (Vygotsky)
- Käytännössä
 - Neuvottelu
 - Sitoutuminen
 - Ilmeet ja eleet
 - Luottamus
 - Yhteinen tavoite ja tietoperusta

Vastavuoroisuuden tukemisen miten?

- Merkitysneuvottelut
- Jatkuva yhteisen perustan luominen
- Ongelmassa pysyminen
- Tietoisuus ryhmän toiminnasta
- Autenttisuus
- Tutkiva työskentely ja ongelmalähtöisyys
- "Tietoisuustyökalut"

Verkko-oppimisen arviointi - tapahtuuko oppimista?

- Tyypillisiä menetelmiä:
 - keskustelujen sisällönanalyysi ja diskurssianalyysi
 - määrälliset yhteenvedot
 - sosiaalisten verkostojen analyysi
 - mielipiteet
- Vaarana yhteisöllisen oppimisen prosessin yksinkertaistaminen ja yleistäminen
Kuinka paljon ja milta tuntuu ei riitä.
Täytyy kysyä **MIKSI?**
- Ymmärtäminen ja läpinäkyväksi tekeminen
- Kontekstuaalisen näkökulman huomiointin tarve
- Kokemuspohjaisten menetelmien kehittäminen

Johtopäätöksiä

- Verkot ja virtuaalisuus luovuuden lähteenä
 - "virtuaalinen design" ei ole niin tärkeä kuin se mitä se saa opettajat ja opiskelijat tekemään
- Verkot tiedon tilana ja sosiaalisena tilana
- Oppiminen on ponnistelua - ei vain välineiden käyttöä - "vuorovaikutus tai yhteisöllisyys ei ole oppimista, vain keino edistää oppimista"